

DRŽAVNO KRAJINSKO VARNOSTNO UREJENJE

Poprečnina v gotovini plačana.

Došlo

Številka

Kraj

ŠTEVILKA 3

LETNIK XXXI

# NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE V LJUBLJANI

V LJUBLJANI, DNE 15. MARCA 1930

**VSEBINA:** Dr. Basaj: Ali smo na pravi poti? — O bodočnosti in pomenu zadružništva. — Jubilej zadružnega delavca. — Dr. Vlado Valenčič: Iz naše najnovejše zadružne zakonodaje. — Gospodarski pregled. — Ant. Kralj: Slovensko zadružno gibanje v letu 1929. — Zadrugam. — Iz našega zadružništva. — Zadružništvo v državi. — Zadružništvo v inozemstvu. — Zadružna literatura.

## Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 3. I. 1930.

*Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.*

**Glavna skupština Seoske blagajne za štednjo i zajmove u Aleksandrovu, r. z. s. n. j.,** održavati će se dne 30. marca 1930 u 16. sati u društvenim prostorijama sa slijedećim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 2. izveštaj upravnog i nadzornog odbora. 3. čitanje i odobrenje računskog zaključka za god. 1929. 4. čitanje revizijskog izveštaja. 5. izbor nadzornog odbora. 6. eventualija.

**Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice pri Sv. Ani v Slov. gor., r. z. z. n. z.,** se vrši dne 21. aprila 1930 ob pol 8. uri dopoldne v Društvenem domu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 3. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Blagovici, r. z. z. n. z.,** se bo vršil dne 23. marca 1930 ob 3. uri pop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijsko-strojnega društva v Blatni Brezovici, r. z. z. o. z.,** se bo vršil v nedeljo dne 30. marca 1930 ob pol 2. uri pop. v strojnem domu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1929. 3. volitev nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. razgovor o bencinu. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijske hranilnice in posojilnice v Sv. Bolenku pri Središču ob Dravi, r. z. z. n. z.,** se vrši dne 25. marca 1930 v lastnih posojilniških prostorih ob 8. uri dopoldne. Dnevni red: 1. čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. poročilo upravitelja posestva. 5. odobritev bilance za leto 1929. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Ljudske posojilnice v Brežicah, r. z. z. n. z.,** se bo vršil v četrtek, dne 24. aprila 1930 ob 18. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Ljudske posojilnice v Celju, r. z. z. n. z.,** se bo vršil dne 24. marca 1930 ob 4. uri

popoldne v posojilniški posvetovalnici. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1929. 4. razdelitev čistega dobička za leto 1929. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. sprememba pravil. 7. volitev načelstva. 8. volitev nadzorstva. 9. slučajnosti. — V slučaju, da bi ta občni zbor ob zgoraj navedenem času ne bil sklepčen, se vrši uro kasneje drug občni zbor, ki sklepa v smislu § 32. Z. p. brez ozira na došlo število zadružnikov oziroma zastopani del vplačani deležev.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cerknici, r. z. z. n. z.,** se bo vršil v nedeljo 30. marca 1930 ob 15. uri v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

**Občni zbor Čevljarsko gospodarske zadruge na Dobravi pri Žireh, r. z. z. o. z.,** se vrši dne 30. marca 1930 ob 13. uri v zadružnih prostorih z naslednjim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev nadzorstva. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobrniču, r. z. z. n. z.,** se bo vršil dne 30. marca 1930 ob 3. uri popoldne v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobrenje računskega zaključka za leto 1929. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Redni občni zbor Kmetijskega društva v Dobrniču, r. z. z. o. z.,** se bo vršil 25. marca 1930 ob pol 8. uri dopoldne v posojilniških prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev račun. zaključka za leto 1929. 3. volitev nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Homcu, r. z. z. n. z.,** se vrši v nedeljo dne 6. aprila 1930 ob pol 11. uri dopoldne v župnišči na Homcu. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za leto 1929. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega društva v Horjulu, r. z. z. o. z.,** se bo vršil dne 30. marca 1930 ob 3. uri pop. v zadružnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnje seje. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobrenje računskega zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

# NARODNI GOSPODAR

## GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din na leto, za pol leta 12.50 Din.  
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Dr. Basaj:

### Ali smo na pravi poti?

To vprašanje si mora staviti vsako gibanje, tako tudi zadružno gibanje. To vprašanje si mora gibanje staviti zlasti tedaj, kadar ima pred sabo zaključne račune preteklega leta in pa sumarične statistične podatke, ki dajejo pregled o gibanju in delu vseh vrst zadrug. Zakaj bilance in statistika obsegajo veliko števil, iz katerih more pameten človek ravno tako sigurno ugotoviti smer svojega pota, kakor mornar s kompasom.

To vprašanje pa moramo danes predvsem zato postaviti in nanj odgovoriti, ker je „Domovina“ z dne 13. februarja t. l. v 7. številki prinesla uvodni članek „Kriva pota našega zadružništva“. Članek je sicer popolnoma nestrokoven in kot tak ne zasluži drugega odgovora, kakor ga je „Domovina“ v isti številki prinesla v drugem članku in ki se glasi: „Treba je pač dobro premisliti, preden se kaj zapiše, saj so minili časi političnih bojev, kjer je bilo sumničenje, sramotenje in psovka vseodločujoči dokaz“ Toda radi pavšalne sodbe, da je naše zadružništvo na krivih potih, smatramo za potrebno, da to pavšalno trditve in še druge trditve v članku samem ovržemo.

Prvi dokaz člankarja za krivo pot zadružništva je to, češ da ima Zadružna zveza

od 172.8 milj. dinarjev, ki so jih naložile pri njej hranilnice in posojilnice, porabljenih za kredite članicam le 53.7 milj. dinarjev. Zveza je torej imela preko 100 milijonov pri bankah. To pomeni, da je le 31% vlog bilo naloženih pri članicah, dočim je imela še pred leti 50% do 60% denarja naloženega pri svojih članicah.

Ta stvar potrebuje pojasnila. Člankar namreč ne ve, da Zveza kot denarna centrala preko 300 včlanjenih hranilnic in posojilnic **nosi odgovornost za likvidnost vseh teh hranilnic in posojilnic**. Že koncem l. 1928. so imele vse te hranilnice in posojilnice, Zadružne zveze v Ljubljani 835.5 milijonov hranilnih vlog na knjižicah ali v tekočem računu. Koncem l. 1929. smemo sigurno ceniti stanje teh vlog na eno milijardo, ker po izkušnjah prejšnjih let moremo računati s prirastkom 165 milijonov dinarjev. Zveza se dobro zaveda, da posojilnice nalagajo pri njej **le odvišni denar**, ki ga vsakčas lahko zahtevajo ali za izplačevanje posojil ali za izplačevanje hranilnih vlog. Pri bankah likvidno naloženih **100 milijonov dinarjev pomeni torej le eno desetino vsega denarja**, ki je zaupan včlanjenim posojilnicam v upravo. Jasno je, da bi s strokovnega stališča moglo biti opravičeno mnenje, da je z Zvezinimi naložbami pri bankah sto

milijonov dinarjev za likvidnost njenih 300 kreditnih zadrug le za silo preskrbljeno.

Treba je vpoštevati še ta moment, da je po izkušnjah stanje naložb posojilnic pri Zvezi najvišje ravno v zimi in seveda ima tudi Zveza zato v zimi največ bančnih naložb. To najvišje stanje seveda vedno pokaže bilanca. Bilanca pa ne pokaže, kako naložbe pri Zvezi od februarja dalje mesec za mesecem padajo in padajo do pozne jeseni. Tedaj je šele vnovčevanje kmečkih pridelkov več ali manj končano in začno kmetje denar zopet nalagati.

„Pred leti“ je bilo razmerje med bančnimi naložbami in krediti Zveze drugačno. Treba pa je vedeti zlasti dvoje. Prvič, da gosta mreža posojilnic, ki se zavedajo svoje naloge širjenja varčevanja, v celi Sloveniji navaja ljudstvo k varčnosti. Ta varčnost se kaže tudi v tem, da vloge pri posojilnicah in s tem tudi pri Zvezi rastejo v hitrejšem tempu kot pa raste povpraševanje po posojilih.

Zveza z zaključkom bilance za 1. 1929. zaključuje že 30. leto svojega poslovanja. Zato je razumevno, da mora v svoji vlogi kot centrala kreditnih zadrug in nositelj njihove likvidnosti biti zveza jačja, kakor je bila v prvih letih svojega poslovanja. To je samo razveseljivo, da rezerva za likvidnost vedno bolj raste, ker je vedno manjša nevarnost, da bi bila Zveza in zadruge zopet navezane na bančne kredite.

Če bi Zveza svoje naloge, da skrbi za likvidnost vseh članic, ne izvrševala, bi mogle nastati neugodne in celo usodne posledice. V tem imamo svarilen vzgled pri združništvu v drugih banovinah države. Tam so žalibog nelikvidne zveze. Posledica njihove nelikvidnosti je, da se morajo zadolževati pri bankah; seveda po bančni obrestni meri. Bančni krediti za zveze in njihove zadruge pa imajo to posledico, da je združni kredit v drugih banovinah po 14% in višji,

dočim je združni kredit v Sloveniji povprečno za polovico nižji. Ogromna večina hranilnic in posojilnic v Sloveniji dovoljuje svojim članom kredite po 7% do 8%.

Ko so torej posojilnice med slovenskim ljudstvom res znale povzdigniti ljudsko varčevanje in ko se zavedajo svoje temeljne naloge, da dajejo članom kredite po nizki obrestni meri in le odvišni denar pošiljajo kot svoja likvidna sredstva Zvezi, se nam zdi naravnost nezaslišana trditev, češ da številna združna podjetja (produktivne in blagovne zadruge) morajo od bank najemati kredite, seveda po znatno višji obrestni meri. Prosili bi člankarja, da nam pove konkretne slučaje, da podpre to svojo trditev.

Ravno tako ni nič drugega kot pavšalno obrekovanje naših kreditnih zadrug druga trditev člankarja, češ da zadruge same neredko odklanjajo lastnim dobrostoječim zadruharjem zmerno visoke kredite po nizki obrestni meri, da lahko nalagajo vloženi kmetijski denar pri Zvezi na vezane vloge po višjih obrestih kot jih smejo terjati od zadruharjev. Uprave kreditnih zadrug so — hvala Bogu — zavedajo svoje naloge in dovoljujejo kredite po nizki obrestni meri za gospodarske potrebe svojih članov. Neresnična pa je trditev člankarja, češ da radi višje obrestne mere pri Zvezi kredite odklanjajo, ker obrestna mera za naložbe posojilnic pri Zvezi je 5% za tekoči račun, 7% za naložbe na trimesečno odpoved. Ta obrestna mera pač ni višja kot je obrestna mera za posojila, ki pri večini posojilnic znaša 7 do 8%.

S posojili siliti tam, kjer ni gospodarske potrebe in kjer tudi ni pogojev niti za varnost, niti za pravilno uporabo posojila, bi pa ne bilo pametno niti koristno za obe strani. Po statistiki o kreditnih zadrugah, članicah Združne zveze, so imele te posojilnice koncem leta 1928 Din 546,645.202

na posojilih. Koncem l. 1929 presega stanje posojil pri Zvezinih posojilnicah gotovo že daleč vsoto Din 600.000.000, ako vpoštevamo naraščanje posojil v isti meri, kakor je bilo v l. 1928. Torej so samo posojilnice, včlanjene pri Zadružni zvezi, dale našemu narodu blizu toliko posojil, kolikor bo znašala celotna glavnica Privilegovane agrarne banke, ki je namenjena za posojila kmet-skemu ljudstvu v vsej državi. Napram temu dejstvu bo vsak videl, kako grda je obdolžitev „Domovine“, ko pravi: Kmetijski denar, odvzet na tak spreten način kmetijstvu, roma preko Zveze, ki tudi zasluži nekaj za to posredovanje, v banke, ki ta denar dajejo večinoma industriji in trgovini . . .“

Poleg tega ne bi bilo umestno, da se ustvari prepad med zadružništvom in bančnim svetom. Gospodarstvo je organizem, je celota, kjer bi vsako ustvarjanje umetnih prepado in nasprotij le škodovalo.

Višina posojil pri posojilnicah se naravno ravna po povpraševanju. Povpraševanje pa se ravna zlasti pri kmetijskem gospodarstvu po tem, koliko je želje, volje in sposobnosti za napredek. Za napredek kmetijstva pa je odločujoče važnosti strokovna kmetijska naobrazba. Zato je pač razumljivo, da pri nas, kjer je žal premalo pre-skrbljeno za strokovno kmetijsko izobrazbo, povpraševanje po posojilih ne raste v isti meri, v kakršni rastejo ljudski prihranki vsled znane varčnosti našega ljudstva in vsled intenzivne propagande za varčnost, ki jo vršijo posojilnice.

„Domovina“ je tudi omenila **razliko med obrestno mero za vloge in med obrestno za posojila** pri naših posojilnicah. Pri tem pa ji je ušlo, češ da je to razliko določil Raiffeisen s poldrugim odstotkom. Raiffeisen ni o poldrugem odstotku nikoli pisal. On je zahteval le, da naj posojilnice izvršujejo poglavitno nalogo preskrbo kre-

ditov po čim nižji obrestni meri za napredek kmetijskega gospodarstva. Razliko med obrestno mero za vloge in obrestno mero za posojila do največ 1.5% je določil avstrijski zakon od 1. 6. l. 1889. (drž. zak. štev. 91), takozvani rajfajzenski zakon. Skupno z drugimi pogoji je bila ta razlika pogoj, da so take posojilnice uživale pristojbinske olajšave. Naše posojilnice so se določbe avstrijskega zakona tudi po vojni, kolikor je bilo le mogoče, držale. Seveda so bile nekatere med njimi vsled devalvacije denarja v povojnem času prisiljene to obrestno razliko 1.5% prekoračiti, da so pri razmeroma nizkem stanju hranilnih vlog v prvih letih po vojni mogle pokrivati režijo.

„Domovini“ tudi ni všeč, da **posojilnice prispevajo za zidavo društvenih domov**. „Domovina“ pač ne razume, da je zadružništvo ne samo gospodarsko, ampak tudi kulturno, moralno in socialno gibanje, ki zato zna pravilno ceniti pomen izobrazbe za ljudstvo in ve da bo ljudstvo šlo po poti gospodarskega napredka do cilja čim večjega blagostanja le tedaj, ako se bo v čim večji meri skrbelo tudi za ljudsko izobrazbo. Vsi veliki zadružni pionirji, bodisi ročdalski pionirji, bodisi Schulze Delitzsch in Raiffeisen so polagali veliko važnost na to, da zadružništvo del svojih prebitkov obrača za ljudsko izobrazbo. Ročdalski pionirji so predpisali, da mora najmanj 2 1/2% vsakoletnega dobička iti za izobrazbo delavstva. Raiffeisen je kot nalogo prvih posojilnic in hranilnic očrtal ne le denarno pomoč kmetu, ampak tudi moralno vzgojo in izobrazbo mladine ter ustanavljanje knjižnic.

Z ozirom na vse navedeno bi „Domovini“ nasvetovali, da drugič dobro premisli, preden kaj zapiše, saj je ta zlati nauk prinesla sama v isti številki, v kateri je prinesla neosnovan napad na naše zadružništvo.

Nasvetovali pa bi ji tudi, da se drži

še drugega za njo enako važnega nauka: „Vsak pometaj pred svojim pragom!“

Naši zadrugarji se pa dobro zavedajo, da je naše zadružništvo na pravih potih. Na krivih potih pa je „Domovina“ s svojimi neutemeljenimi očitki. In tudi tega se

zavedajo naši zadrugarji, da jih je „Domovina“ najmanj poklicana učiti kaj so naloge občekoristnega zadružništva, kaj so rajfajzenska načela in katera so prava pota zadružništva.

## O bodočnosti in pomenu zadružništva.

Znani ruski zadrugar in zadružni pisatelj, vseučiliški profesor dr. V. Totomianz je imel v Ljubljani dne 7. in 8. marca dvoje predavanj o aktualnih zadružnih vprašanjih. Izmed vseh znanstvenikov, ki se bavijo z zadružništvom, je on morda najbolj poučen o sodobnem stanju zadružništva po posameznih državah in ima najboljše zveze z vodilnimi zadružnimi krogi iz vseh delov sveta. Zato je umestno, da naše čitatelje seznanimo s temeljnimi idejami, o katerih je razpravljal v svojih predavanjih.

Zadružno gibanje je postalo mogočen faktor. Zaradi tega je potrebno, da si načela zadružnega gibanja pridobe splošno veljavo. Sedaj imamo zadružne smeri, o katerih se trdi, da delujejo v socialističnem ali verskem ali liberalnem pravcu in zraven njih obstoje organizacije, ki zagotavljajo, da so nevtralne. Organizacije so lahko različne, toda temeljna načela in cilji pokreta morajo biti enaki in morajo veljati splošno. Zato je eno najvažnejših vprašanj, ki zanimajo mednarodni zadružni svet, kako ustvariti enoten zadružni svetovni nazor, enotno zadružno ideologijo. Predavatelj omenja, da sodeluje tako pri socialistični zvezi konzumnih zadrug (Hamburg) kakor tudi pri zvezi katoliških konzumnih zadrug (Köln), ker on sam stoji na stališču popolne nevtralnosti. To sodelovanje mu je omogočeno zaradi tega, ker so osnovna načela obeh zadružnih skupin ista in tudi

v posameznostih ni med njima velikih razlik. Kakor tu tako čutijo tudi drugod, da je zadružništvu potrebna enotna ideologija.

Zadnje čase se o zadružni ideologiji mnogo razpravlja. Pomemben je v tem oziru nastop desno stoječega socialista dr. Theod. Cassau, ki je socialno-demokratski državni poslanec in znan zadružni delavec in sociolog. On je mnenja, da prehaja socialistično gibanje polagoma, toda vedno bolj v zadružno gibanje, v kooperativizem. Socializem ni mogel zadovoljiti širokih mas, ki iščejo in tudi najdejo več idealizma v zadružništvu z njegovim organizatoričnim delom. Socialistične stranke postajajo bolj in bolj zadružne stranke. Na drugi strani pa je tudi mnenja, da ravno sedaj konkurirata med seboj dve veliki gibanji, kdo da bo obvladal mase. Eno gibanje je socialistično, drugo kooperativno. Zadružno gibanje postaja bolj splošno in predvsem tudi bolj intenzivno. Glavni razloček med obema strujama je, da oznanja socializem razredni boj in zanaša med mase nezadovoljnost in mržnjo do obstoječega družabnega reda. To dela socializem v notranjosti države, na zunaj pa pridiguje mir med narodi. Kdor pa priporoča na zunaj mir, ne sme priporočati v notranjosti boja, drugače ni dosleden. Nasprotno pa zadružništvo ne stremi samo za tem, da se ohrani mir med državami, ampak da se ohrani tudi v notranjosti. Zadružništvo je eminentno mi-

rovno gibanje, v nasprotju s komunizmom, ki propagira razredni boj do skrajnosti in tudi državljansko vojno.

Vsekakor je združništvo na pravilnem potu, ker zagovarja načelo, da je treba za ureditev države najprej začeti v malem, pri samem sebi in v družini. Tako gradi združništvo na malih začetkih, dela odzdočaj navzgor in si prizadeva predvsem izboljšati posameznika, kateremu vceplja etična načela. Odličen angleški zadruhar trdi: brez vere ne more biti nihče dober zadružnik. Zadružno gibanje ne more uspevati brez vere in brez idealizma. Tudi združništvo je sicer v nekem oziru bojna organizacija. Toda združništvo ne podira samo, kakor komunizem, ki hoče najprej vse staro razdreti in uničiti, ampak gradi poleg starega družabnega reda nov družabni red. Tudi s kapitalizmom ne vodi zadružno gibanje uničevalnega boja, brez ozira na žrtve, ampak je z njim v mirni konkurenci.

Združništvo je od raznih gibanj prevzelo najboljše stvari v svoj program. Tako je prevzelo od krščanstva ljubezen do bližnjega in moralne principe. Od socializma je prevzelo princip interesne skupnosti. Od liberalizma je dobilo samoupravo, svobodo, toda ne neomejeno, ampak mirno konkurenco, katero skuša oplemeniti. Zlasti pa združništvo poudarja načelo nevtralnosti, katero si je dalo samo. V teh svojih osnovnih principih je združništvo močno podobno angleški krščansko-socialni šoli. Najvažnejši princip združništva pa je človečnost; združništvo ne oznanja sovraštva, ne narodnega, ne razrednega boja, pač pa priporoča pravičnost in strpnost in hoče dobra človeška čustva še bolj oplemeniti.

Zato se tudi verske organizacije tako zanimajo za zadružno gibanje. Posebno v katoliških krogih se kaže velik interes za združništvo. Združništvo družijo lahko ljudi

različnih naziranj in sicer mnogo bolj kakor kakšno drugo gibanje.

Kaj lahko pomeni združništvo za male narode in kako jim more pomagati, se prav nazorno vidi iz vzgleda, ki nam ga nudi mala Finska. Pred vojno so ondi gospodovali ruski birokratje in švedski trgovci, domačin je moral biti kmet ali delavec, drugega opravila zanj ni bilo. Pod vplivom organizacije finske mladine se je začelo širiti združništvo, ki je v kratkem času objelo vse finsko ljudstvo. Danes ima Finska svojo nacionalno industrijo in trgovino, finsko združništvo je sedaj ne samo gospodarsko, ampak tudi narodno gibanje v pravem pomenu besede.

Zanimivo je, da združništvo bolj napreduje v malih državah, pri malih narodih kakor pri velikih. To dokazujejo vzgledi iz Danske, Holandije, Belgije, Švice, skandinavskih držav, Finske, Irske, pa tudi iz Slovenije.

Drugo prav važno vprašanje zadružnega gibanja je razmerje med mestnim in podeželskim združništvom. Tako kakor obstoji sedaj, je to združništvo preveč enostransko, Mestno združništvo in zadružništvo po industrijskih krajih naj bo predvsem konzumno, na deželi pa nabavno, prodajno in produktivno. Med tema dvema glavnima vrstama zadrug naj se ustvarijo neposredne zveze, tako da se bo kolikor mogoče izločilo prekupčevalstvo, ki ima sedaj od svojega posredovanja največjo korist. Sedaj je kmet izročen prekupcem in dobiva premalo za svoje pridelke, mestni konzument jih mora pa predrago plačati. Tako n. pr. cenijo, da znaša v Združenih državah vrednost kmetijskih pridelkov, ki se prodajo konzumentom, približno 15 milijard dolarjev; od te vsote pa prejmejo producenti le okoli 8 milijard, drugo spravijo v žep prekupci za svoje razmeroma lahko delo. Treba bo po-

iskati sredstva in pota, da bodo podeželske zadruge prodajale naravnost mestnim zadrugam in tako ustvariti zvezo med kmetijskim producentom in mestnim konzumentom. V tem pravcu se je že napravilo nekaj posrečenih poizkusov. S tem se bo zagotovil kmetu dober trg in njegove gospodarske razmere se bodo izboljšale. Potem bo raje ostal na rodni grudi kakor da bi odhajal v mesta slabšat delavcem položaj in povečavat armade brezposelnih. Industrijske dežele danes niso srečne in trpe zaradi nemirov, komunistične propagande in izgrediv, ki jih povzroča t. zv. „lumpenproletariat“. Zato ni čudno, da ljudje v takih krajih radi poslušajo pozivanje k razrednemu boju. Brezposelnost je kazen velikih mest. V malih razmerah se da živeti bolj srečno in brez tolikšnega vznemirjenja. Zato je nespametno preveč posnemati tuje razmere.

Socialni reformisti trdijo, da postajajo velemesta čim dalje večja nesreča za človeški rod. London n. pr. je prava sramota, kajti tu umira v nezdravih prostorih na tisoče ljudi in postajajo socialni boji ostri do skrajnosti. Napačno je misliti, da so velemesta bogata, kakor bi bilo soditi po zunanjih utisih, po sijajni razsvetljavi, po krasnih izložbah i. t. d. Dežela ima brezdvomno velike prednosti pred mesti. Dejstvo je, da mesta ne rastejo sama iz sebe. Velemestno prebivalstvo izumira, družine hirajo in propadajo. Zato se vzdržujejo le iz dotoka z dežele. Irski pesnik in zadrugar Russel zahteva, naj ljudstvo kolikor mogoče ostane na deželi, kajti bodočnost svoje dežele vidi v kmetijstvu in združništvu. Kitajci so imeli nekdanj sijajno kulturo. Nek kitajski filozof je izrekel o kmetijstvu sledečo primerico: Gospodarstvo kakega naroda je podobno drevesu, korenine in steblo so kmetijstvo, industrija in obrt so veje, trgovina pa listje. Če hirajo korenine, drevo ni zdravo, ravno tako

ni zdrav narod, kjer kmetijstvo ne uspeva. Zato moramo biti v naši državi zadovoljni, da še nismo izgubili korenin — podlage kmetijstva. Kmeta je treba ceniti in ga organizirati v dobrih zadrugah. Ni treba zavidati drugim državam, ampak treba je hoditi lastna pota in to tudi v združnih organizacijah.

Dne 9. marca je predavatelj razpravljal o gospodarski bodočnosti Evrope s stališča združnega gibanja. V tem pogledu je navajal izrek znanega narodnega ekonomista Sombarta, ki se je izjavil, da bodo zadruge imele v bodočnosti še veliko večjo vlogo nego jo imajo že sedaj. Ta trditev je tem bolj značilna, ker je znano, da narodni ekonomisti niso prijatelji združništva. Za večje razširjenje združne organizacije bodo skrbeli tisti, ki že danes stoje v njeni službi. Njihova trdna volja in odločnost bo dosegla, da se bo združništvo zelo okrepilo.

Živimo v času velekapitalizma, toda kapitalistično gospodarstvo se nagiblje k zatonu. in se nahaja v razsulu v svojih najmočnejših postojankah na Angleškem, Francoskem, Nemškem in v Ameriki.

Kar zadeva kmetijstvo, je vendar v boljšem položaju, čeprav se ima trenutno boriti z velikimi težavami zaradi slabe rentabilnosti. Kmetijstvo ima boljše bodočnost kakor industrija. Prihodnost pripada kmetu in predvsem malemu kmetu, ne industrijskemu delavcu. Pa tudi rokodelski stan si bo opomogel, kajti že danes se kaže potreba, da se dobi prehod od kvantitete h kvaliteti. Monotonost industrijskih produktov in njihova šablona odbija, kvalitetni izdelki imajo večjo privlačno silo in take izdelke more napravljati le rokodelci.

Danes se obrača pozornost na to, da se oplemeni rasa pri živini, perutnini i. t. d. Še veliko bolj potrebno pa je, da se poskrbi tudi za ljudi, da bodo postali boljši. Treba

e je povrniti h kvaliteti ne samo pri blagu, ampak tudi pri ljudeh. Če pripada bodočnost kmetu in rokodelcu in ne industrijskemu delavcu, je to dobro. Kajti v mestih povzroča luksus in želja po uživanju, da so ljudje sovražni, zagrizeni, nezadovoljni in da se širijo razredni boji in revolte. Nasprotstvo med bogatimi in revnimi ne more imeti ugodnih posledic.

Na drugi strani vidimo, da zadrudna organizacija ustvarja boljše in plemenitejše ljudi in se to opaža zlasti na deželi. Najboljši dokaz za to je Danska, kjer je večina kmetijske produkcije v zadrudnih rokah. Dokler danski kmet ni bil zadrudno organiziran, je, če je le mogel, varal trgovca, kateremu je prodajal maslo, jajca i. t. d. Ko je ta važna panoga prešla v zadruge, je kmet postal pošten. V mlekarne oddaja le dobro, nepokvarjeno mleko, potvarjanje je postalo neznano. Danes je eksistenca danske države v zadrudništvu. Danski kmet je najbolj premožen med kmeti ostalega sveta. Socialne razlike med deželo in mestom so odpadle. Kmet pa je postal tudi zelo izobražen, skrbi za higijeno, se zanima za literaturo i. t. d. Danske zadruge so zbirališče energije. Poprej so ravno energični ljudje odhajali v mesta, sedaj ostajajo na kmetih, kjer imajo dober zaslužek in se jim ni treba izseljevati.

Dober zadrudnik je idealist in mora biti idealist. Lastna zadruga mu ni tuje podjetje. Kmet je razumel duh zadrudne organizacije, zato je v nji napredoval ne samo gmotno, ampak tudi duhovno.

Prof. Sombart je mnenja, da se bodo v bodoče snovala velika podjetja v obliki skupnih zajednic: občine, dežele, država in privatniki bodo skupno delovali v korist konzumentov.

Tudi zadrudništvo se bo udeleževalo takih skupin mešanih naprav. Takim skupnim napravam, ki so zadrugam močno podobne, se obeta velik razvoj. So pa tudi podjetja, o katerih se more reči, da se bodo tudi v bodoče izključno posluževala kapitalistične oblike, ker po svoji naravi niso sposobna za skupno obratovanje.

Predavatelj je navajal potem prav zanimive vzglede iz zadrudnega življenja na Irskem, Finskem in Sedmograškem. Vsi ti vzgledi dokazujejo ogromno zunanjo in notranjo silo, ki tiči v zadrudni organizaciji in ki globoko posega v razvoj narodov. Dalje je podal nekaj sličic iz konzumnega zadrudništva na Angleškem, kjer so si zadruge osvojile največji del trgovine s čajem, imajo po vročih krajih lastne plantaže, posedujejo največje tovarne za čevlje, za milo i. t. d. Na Švedskem imajo zadruge v svojih rokah pretežni del mlinske industrije. Istotako se silno razširja zadrudništvo na Nemškem, kjer pripadajo zadrugam največje tovarne za klobase (z lastno živino in lastnimi pašniki) in pekarne.

Ob koncu svojega govora je profesor Totomianz povdarjal, da je zadrudništvo v svojem jedru bolj revolucionarno nego komunizem. Zadrudništvo ne presnavlja samo obstoječega gospodarskega reda, ampak stremi tudi za moralnim napredkom. Samo izboljšanje gospodarskih razmer ne zadostuje, bogastvo samo še ni sreča in zato zadrudništvo ne more ostati indiferentno za moralno povzdigo ljudstva, kajti le od moralnega napredka je zavisna usoda človeštva. Zadrudno gibanje pa ni revolucionarno v smislu nasilja, nego hoče sodelovati pri preporodu človeške družbe z mirnimi sredstvi.

## Jubilej zadružnega delavca.

Jože Gostinčar praznuje sedemdesetletnico. Tega jubileja se mora spomniti tudi naš list, saj je Gostinčar eden izmed zagradarjev, ki spremljajo naše zadružništvo od vsega početka.

Leto 1894 pomeni mejnik za razvoj slovenskega zadružništva. Takrat se je pod vplivom katoliškega gibanja pričelo naše zadružno gibanje. Nastopil je dr. J. E. Krek, ki je s svojo ognjevitno besedo širil med ljudstvom smisel za zadružništvo. Pri tem delu propagiranja zadružne misli je bil Jože Gostinčar njegov najboljši in najbolj delavni sodruinik.

Čudno zanimiva je za slovensko zadružništvo doba od leta 1894 pa nekako do leta 1900. Lahko bi jo imenovali junaško dobo našega zadružništva. Zadružništvo je bojevalo takrat hud boj z nasprotniki, moralo je premagati sto in sto ovir, ki so bile na potu. Treba je bilo med ljudstvom pripravljati tla za zadružništvo, vzbujati smisel zanj. Ni bilo to ne majhno in ne lahko delo. Zato moramo tembolj ceniti tiste može, ki so ga izvršili.

Jože Gostinčar je stal vedno v prvih vrstah. Na številnih shodih, ki so se vršili po vseh naših krajih, je nastopil kot govornik in navduševal ljudstvo za zadružništvo. Običajno so ti shodi dali povod za ustanovitev zadruga, največkrat kreditne, včasih tudi konzumne. Mnogokrat so se na sestanku, ki se je vršil po takem shodu, sestavila pravila, določili odborniki in zadruga je bila ustanovljena.

Ti shodi, ki so bili v prvi vrsti politične narave, niso vedno gladko potekali. Nasprotniki so ugovarjali, razbijali shode, treba je bilo potrpežljivosti in vztrajnosti, da ni vse to delo ostalo brez uspeha.

Dve lastnosti sta, ki odlikujeta prav

posebno naše zadružne pionirje, to je prava apostolska gorečnost pri delu in vera v uspehe. Ti dve lastnosti je tudi Gostinčar ohranil vse do današnjih dni.

Kot že omenjeno, je sodeloval pri ustanovitvi mnogih naših zadruga, največ v logaškem okraju, ki je bil njegov volilni okraj ter v Beli krajini. Sodeloval je pri ustanovitvi I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani, ki je bilo ustanovljeno na pobudo kanonika Šiške. Prvi prostori konzumnega društva so bili v Zemanovi hiši v Gradišču. Ko pa je te prostore porušil potres, je dobilo društvo na posredovanje Šiške prostore v kleti Ovijačeve hiše na Kongresnem trgu. Kot nekdanji ročdalski pionirji, tako so tudi odborniki konzumnega društva, njim na čelu Gostinčar, vzeli v roke orodje in napravili iz kleti za prodajalno primerne lokale. To delo so morali izvršiti seveda po svojem običajnem delu, zvečer, ko bi se utrujeni od dnevnega napora upravičeno podali k počitku. Da je iz teh skromnih začetkov zrastle največja naša zadruga, se imamo zahvaliti požrtvovalnosti teh mož, kajti ti so postavili temeljne kamne in izvršili tako najtežje delo. Jože Gostinčar je bil skoro ves čas od ustanovitve pa do danes pri I. delavskem konzumnem društvu bodisi v načelstvu ali pa v nadzorstvu. Sedaj kot predsednik nadzorstva še vedno spremlja delo društva in se pogosto udeležuje skupščin poslovalnic, kjer s svojo vedno živahno besedo navdušuje poslušalce za zadružništvo in jih opozarja na potrebo in pomen zadružne organizacije.

Dalje je Gostinčar sodeloval pri Delavskem stavbnem društvu, pomagal je ustanoviti konzumni društvi na Jesenicah in v Kropi. Ustanovil je in vodi sedaj kot načelnik Prvo delavsko hranilnico in posojilnico v Ljubljani. Prepričan o pomenu delavskega kreditnega zadružništva namerava

v bodoče svoje delo osredotočiti na tem polju.

Delo za gospodarsko povzdigo delavskega stanu je pripeljalo Gostinčarja v združništvo. To delo ni ostalo brez uspehov in uspehi, ki jih je dosegel potom združ-

ništva niso najmanjši. To moramo poudariti sedaj ob njegovi sedemdesetletnici. Želimo pa mu, da bi mogel še dolgo vrsto let delovati na tem polju, kjer je pred 35 leti začel orati ledino in kjer je to njegovo delo rodilo najlepše sadove.

Dr. Vlado Valenčič:

## Iz naše najnovejše združne zakonodaje.

(Konec.)

### Zakon o pospeševanju živinoreje.

Zakon o pospeševanju živinoreje je bil objavljen v Uradnem listu 28. februarja. Ta zakon se nanaša na pospeševanje reje konj, goved, svinj, ovac, koz, oslov, bivolv in perutnine in določa smernice za rejo teh živali. Vsebuje predvsem določila glede licencovanja, pasemskih okolišev, živinorejskih selekcijskih zadrug in izvenzadržne selekcije.

Temeljna določba zakona je, da se smejo uporabljati za plemo samo one živali moškega spola, glede katerih je izjavil ocenjevalni odbor, da so sposobne za plemo in primerne za izboljšavo živine v določni krajini.

Vse delo za povzdigo živinoreje bo po zakonu osredotočeno v živinorejskih selekcijskih zadrugah, o katerih govore §§ 17—20. Ti se glasijo:

§ 17. Za živinorejske selekcijske zadruge po tem zakonu se smatrajo živinorejske zadruge po §§ 1. in 11. tega zakona, če te zadruge redno odbirajo živino ter izpolnjujejo nastopne pogoje:

1. da imajo razen upravnega in nadzorstvenega odbora še poseben selekcijski odbor;

2. da selekcijski odbor redno odreja izbrane plemenjake za oploditev poedinih ženskih plemenskih živali združnikov;

3. da klasificira selekcijski odbor redno vsako leto celokupni zarod združne živine z ocenami o njeni plemenski vrednosti in

s pripombami o njenih dobrih in nepovoljnih lastnostih;

4. da vodijo matične knjige;

5. da označujejo združno živino z vidnimi znaki;

6. da dovoljujejo pristop k živinorejsko-selekcijski zadrugi vsakemu poštenemu živinorejcu z vsako zdravo primerno žensko plemensko živaljo;

7. da varujejo svojo živino kužnih bolezni ter se ravna po najstrožje po zakonskih predpisih o odvracanju in zatiranju kužnih bolezni;

8. da je odobrilo njih pravila pristojno oblastvo.

Vsi pogoji, navedeni v tem paragrafu, morajo biti v združnih pravilih posebej označeni.

§ 18. Živinorejsko-selekcijske zadruge uživajo te-le ugodnosti:

1. za selekcijsko delo uporabljajo državnega selekcijskega strokovnjaka, če ne postavijo lastnega strokovnjaka po točki 2. § 15. tega zakona;

2. upravičene so, prvenstveno izbirati preostajajoče pepinijerje in druge primerne živali za plemo od državnih kobilarn in posestev javnopravnih ustanov, žrebčarn in živinorejskih postaj;

3. prvenstveno izbirajo te pepinijerje ali plemenjake po svojih živinorejskih potrebah, če je več takih živali;

4. dobivajo, če kupujejo plemenjake od države ali javnopравnih ustanov, popuste in prvenstveno pravico do izbora;

5. dobivajo prvenstvene pravice do podpore od države in javnopравnih ustanov za pospeševanje zadrुžne živinoreje;

6. dobivajo serume, cepiva in zdravila za potrebe svoje živine od vseh državnih ustanov po nabavni ceni;

7. država nabavlja za svoje potrebe živino prvenstveno pri živinorejsko-seleksijskih zadrugah in njih zadrुžnikih.

§ 19. Člani živinorejskih in seleksijskih zadrug uživajo tudi nastopne ugodnosti:

1. prvenstvo do nagrad in podpor za živino, če se take dele iz sredstev državnih ali javnopравnih ustanov;

2. prvenstvo do vseh ugodnosti, ki jih daje država ali javnopравne ustanove za pospeševanje živinoreje v okolišu, kjer je zadruga ustanovljena.

§ 20. Kar velja za zadruge, velja tudi za družbe, če izpolnjujejo pogoje, predpisane za seleksijske zadruge po tem zakonu.

Dalje določa § 15 zakona, da morajo živinorejski strokovnjaki javnih upravnih oblastev, to so predvsem okrajni kmetijski referenti in pa živinozdravniki, sodelovati v seleksijskih odborih živinorejskih zadrug, če te zadruge to zahtevajo.

Podobne določbe kot za živinorejske seleksijske zadruge ima zakon tudi za perutninarske seleksijske zadruge, s katerimi se hoče delati za povzdigo perutninarstva. Te določbe se nahajajo v §§ 51 in 52, ki se glasita:

§ 51. Da se razširi delovanje glede odbiranja (selekcije) perutninarskih postaj, za to služijo perutninarske seleksijske zadruge.

Perutninarske seleksijske zadruge imajo te-le pravice in dolžnosti:

1. Zahtevati smejo nasvete od strokovnjakov za selekcijo perutnine, od perutninarske postaje v dotičnem okolišu ali od najbližje perutninarske postaje in od drugih strokovnjakov državnih ali javnopравnih ustanov.

2. Prvenstveno smejo jemati najboljše izmed selekcioniranih plemenskih proizvodov perutninarske postaje za pleme za zadrुžno perutnino.

Za prvenstvo se smatra pravica, izbirati najboljše plemenske proizvode, ki niso potrebni perutninarski postaji, za lastne namene in pravica do popusta najmanj 50% cene za jemanje plemenskih proizvodov v prvem letu, ko se perutninarska zadruga ustanovi in najmanj do 25% popusta v poznejših letih.

3. Prvenstveno pravico imajo do podpor, ki jih daje država ali javnopравne ustanove za pospeševanje kmetijskega proizvodnega zadrुžništva.

Če kolidira prvenstvo z drugimi seleksijskimi zadrugami, odloči minister za polje delstvo.

§ 52. Člani perutninarskih seleksijskih zadrug imajo tudi prvenstveno pravico na razstavah.

Zakon o pospeševanju živinoreje je dobil obvezno moč 31. januarja t. l. S tem, ko je stopil ta zakon v veljavo, so prestali veljati vsi prejšnji zakoni o pospeševanju živinoreje ter prejšnje uredbe in predpisi.

Posledice tega zakona za našo živinorejo gotovo ne bodo izostale. Ta zakon nam pa je tudi dokaz, da je sedaj pri nas prodrlo prepričanje, da se mora vse delo za pospeševanje gospodarstva naslanjati na zadruge. Naše živinorejske zadruge pa bodo dobile na podlagi določb novega zakona široko polje za svoje udejstvovanje.

## Gospodarski pregled.

Ljubljana, 11. marca 1939.

Sedaj je doba bilanc in na razpolago imamo že celo vrsto bilanc denarnih zavodov. Predvsem je zanimiva bilanca Poštne hranilnice, ki izkazuje koncem lanskega leta nad 1 milijardo dinarjev vlog napram 700 milj. koncem leta 1928. Od celokupnega zneska v letu 1929 odpada na poštino čekovne vloge 913·5 milijonov dinarjev, na hranilne vloge pa 1066 milj. dinarjev. Zlasti se vidi, da naraščajo hranilne vloge, ker je začela Poštna hranilnica živahnejšo propagando za nje in, ker je njena obrestna mera prilagoden razmeram na denarnem trgu, znaša namreč 5%. Čisti dobiček za preteklo leto znaša 35 milj. dinarjev, od tega dobi država 22·1 milj. Ob priliki objave bilance se je ponovno izrekla želja, da naj se da z ozirom na razsežnost poslovanja Poštne hranilnice v Ljubljani slovenskemu gospodarstvu primereno zastopstvo v nadzorstvu zavoda, ki ga tvorijo danes samo Belgrajčani.

Tudi velike zagrebške banke so že objavile svoje bilance, iz katerih je razvidno, kako velike zneske vlog jim je uspelo zbrati. Tako izkazuje Prva hrvatska štedionica 1.738·4 milj. dinarjev vlog in je njena bilančna vsota presegla vsoto 2.662 milj. Din. — Druga zagrebška velebanka Jugosl. udružena banka ima 599 milj. Din vlog, njena bilančna vsota pa znaša čez 1.603·8 milj. Din, nadalje ima kot tretja Jugoslavenska banka vlog nad 456·5 milj. Din, bilančna vsota pa presega 1 milijardo Din. Za primer navajamo, da so koncem leta 1928 znašale pri članicah naše Zveze vloge na knjižice in tekoče računa 856·6 milj. Din. V primeri s temi vsotami imajo naše banke malo sredstev, vendar se vsa tuja sredstva pri največjih treh ljubljanskih bankah gibljejo okoli pol milijarde dinarjev. Danes razpolaga

z največ vlogami Zadružna gospodarska banka: koncem leta 1929 so znašale pri njej vloge na knjižice 93·9 milj. Din, na tekoči račun 221·7 milj. Din, upniki pa 152·3 milj. Din, skupno vloge nad 315 milj. Din, vsa zavodu zaupana tuja sredstva pa znašajo 468 milj. Din, bilančna svota pa 490 milj. dinarjev.

Po dosedanjih podatkih je banka že v prvih dveh mesecih tek, leta dosegla vsoto pol milijarde Din. Danes je banka gotovo največji ljubljanski in slovenski zavod. Kajti obedve ostali velebanki imata manj tujih sredstev, edino Ljubljanska kreditna banka ima večjo delniško glavnico. V ostalem je imel koncem leta 1929 Kreditni zavod za trgovino in industrijo 446·7 milj. Din tujih sredstev, Ljubljanska kreditna banka pa 431 milj. Din.

Razmere na denarnem trgu označuje predvsem obilica razpoložljivega denarja, ki išče plodonosne naložbe v podjetnosti. Danes je obrestna mera za vloge znatna, na drugi strani pa je gospodarska konjunktura slaba, saj čitamo stalno o omejevanju industrijske produkcije in o stagnaciji v trgovini. Mnogo denarja, ki je doslej delalo v trgovini in industriji, je sedaj prišlo v banke, kjer več prinaša in ni pri tem nikakega rizika kakor v podjetnosti. Obilica denarja ni tako zdrav pojav, kakor se misli na splošno. Pač pa ta obilica denarja pritiska na obrestno mero ter jo tlači navzdol. Ker se ne najde dovolj plodonosnih naložb za zaupana tuja sredstva, se znižuje obrestna mera, da se naravnost ubrani velikega dotoka vlog. Tako je eden največjih denarnih zavodov v banovini, Mestna hranilnica ljubljanska, znižala obrestno mero za vezane vloge na 6%, od dosedanjih 7%. Pa tudi iz Belgrada, ki je po visoki obrestni meri doslej prednjačil prihajajo vesti o nameravanem znižanju obrestne mere za vloge in za kredite. Edino

izjemo tvori Maribor, kjer so radi zvišanja obrestne mere pri Posojilnici prisiljeni tudi drugi plačevati višje obresti, kakor jim dopušča kalkulacija. Poleg tega beležimo danes po vsem svetu tendenco k znižanju obrestne mere. Letos se je v Angliji že dvakrat znižala diskontna obrestna mera, obakrat po pol odstotka. Oficijelna obrestna mera je sedaj v Franciji 3 %, v Švici, Belgiji in Holandiji 3½ %, v Angliji, Uniji in na Švedskem 4 %, v drugih evropskih državah več. Naravno je, da se bo ta mednarodna pocenev denarja poznala v kratkem tudi pri nas, saj smo vedno bolj vezani s svetovnim gospodarstvom in mednarodnimi denarnimi tržišči. Ko se bo obrestna mera dovolj znižala, je pričakovati tudi oživiljenja konjunktura, polagoma bo šla obrestna mera zopet navzgor, dokler ne bo spet prišla kriza. V današnji dobi, ko vlada pri bankah in denarnih zavodih obilica denarja je vsekakor neumestno zahtevati zvišanje obrestne mere.

Med drugimi važnejšimi dogodki od zadnjega poročila sem moramo omeniti likvi-

dacijo naložb naših zadrug bivših članic graškega Verbanda. Nakazan je bil na intervencijo predsednika naše Zveze in predsednika Glavne Zadrugne Zveze ministra dr. Korošca zadnji obrok podpore tem zadrugam. — Važna je akcija, ki jo vodijo gostilničarji za ustanovitev svoje pivovarne, da izboljšajo kakovost piva s tem, da delajo konkurenco pivovarni Union, ki ima v svojih rokah vse pivovarne v Sloveniji. Računajo, da bo zadostovala delniška glavica 15 milj. Din, katere velik del so že zbrali. — Zadnja seja Srednjeevropskega hmeljarskega urada je sklenila v svrhu omiljenja hmeljske krize, ki je nastala radi nadprodukcije, priporočati vsem srednjeevropskim hmeljarjem, da reducirajo hmeljske nasade. Vprašanje pa je, koliko se bodo hmeljarji teh sklepov držali, ker urad, odnosno združenja hmeljarjev nimajo dovolj sredstev na razpolago, da bi na to hmeljarje prisilili. — 20 % ne priznanice so čim bolj se približujemo skrajnemu roku za njih vnovčenje, višje v ceni in so dosegle danes že tečaj nad 80 %.

Ant. Kralj:

## Slovensko zadrugno gibanje v l. 1929.

Podatki, ki so objavljeni v Uradnem listu, nudijo o slovenskem zadrugnem gibanju v l. 1929 naslednjo sliko:

**I. Novih zadrug** je bilo lansko leto vpisanih v zadrugni register vsega skupaj 80 (v l. 1913 64, v l. 1928 pa 46). V okolišu trgoškega sodišča v Ljubljani je bilo novih vpisov 22, v Novem mestu 9, v Celju 15, v Mariboru 34.

Kreditnih zadrug je bilo na novo ustanovljenih 20 (2 v okolišu trgoškega sodišča v Ljubljani, 4 v Novem mestu, 3 v Celju, 11 v Mariboru). Nabavnih (konzumnih) zadrug se je osnovalo 9 (1 v okolišu

trgoškega sodišča v Ljubljani, 2 v Novem mestu, 2 v Celju in 4 v Mariboru). Mlekarske zadruge so bile na novo ustanovljene 3 (1 pri trg. sodišču v Celju, 2 v Mariboru). Agrarnih zajednic je bilo vpisanih 7 (1 v okolišu trg. sodišča v Celju, 6 v mariborskem okolišu). Živinorejske zadruge so bile na novo osnovane 4 (2 Ljubljana, 2 Celje). Dalje so se na novo osnovale 4 strojne zadruge (3 v okolišu trg. sodišča v Ljubljani, 1 v okolišu Novega mesta). Vinarskih zadrug se je na novo vpisalo 4 (2 v okolišu Novega mesta, 1 Celje, 1 Maribor). Zadrugne elektrarne so bile istotako ustanovljene 4

(vse v okolišu trgovskega sodišča v Ljubljani). Nadalje je bilo vpisanih 7 novih vodovodnih zadrug (4 Ljubljana, 3 Celje) in 2 hmeljski zadrugi (1 Celje, 1 Maribor). Stavbnih zadrug se je osnovalo na novo 7 (4 v okolišu ljubljanskega in 3 v okolišu mariborskega sodišča). Založniške (tiskovne) zadruge so bile vpisane 3 (vse pri trgov. sodišču v Mariboru). Dalje sta bili vpisani 2 obrtni zadrugi (1 Ljubljana in 1 Celje) in še 4 „razne“ zadruge (1 Ljubljana, 3 Maribor).

II. V likvidacijo je lani stopilo vsega skupaj 19 zadrug (predlanskim 30, v letu 1927 pa 28) in sicer v okolišu trgovskega sodišča v Ljubljani 6, v Novem mestu 2, v Celju 1 in v Mariboru 10.

Med zadrugami, ki so lansko leto stopile v likvidacijo, je 6 kreditnih zadrug (Ljubljana 1, Novo mesto 1, Maribor 4), 2 mlekarški zadrugi (Ljubljana 1, Maribor 1), 1 strojna zadruga (Maribor), 1 združna elektrarna (Ljubljana), 4 stavbne (Celje 1, Maribor 3), 1 založniška (Ljubljana) in 3 obrtne (Ljubljana 2, Novo mesto 1).

III. Konkurz sta napovedali 2 zadrugi (obe v okolišu mariborskega trgov. sodišča), in sicer: Tiskarna „Panonija“ v Murski Soboti ter Skupni dom v Dravogradu.

IV. Izbrisanih iz združnega registra je bilo lansko leto skupaj 46 zadrug in to pri trgovskem sodišču v Ljubljani 18, v Novem mestu 2, v Celju 7 in v Mariboru 19.

Med izbrisanimi zadrugami je 10 kreditnih (Ljubljana 2, Celje 1, Maribor 7), 14 nabavnih in konsumnih (Ljubljana 6, Novo mesto 1, Celje 3, Maribor 4), 1 mlekarška (Celje), 5 živinorejskih (Ljubljana 1, Maribor 4), 2 strojni (Ljubljana 1, Maribor 1), 3 stavbne (Ljubljana 2, Maribor 1), 1 založniška (Ljubljana), 8 obrtnih (Ljubljana 4, Celje 2, Maribor 2), 1 kmetska zavarovalna zadruga (Ljubljana).

Povojna statistika o gibanju slovenskega združništva izkazuje naslednje podatke:

|        | vpisi | likvid. | konkur. | izbrisi |
|--------|-------|---------|---------|---------|
| 1919   | 51    | 20      | —       | 9       |
| 1920   | 107   | 23      | —       | 17      |
| 1921   | 69    | 35      | —       | 21      |
| 1922   | 46    | 21      | —       | 25      |
| 1923   | 42    | 23      | —       | 31      |
| 1924   | 58    | 31      | —       | 20      |
| 1925   | 52    | 27      | 2       | 16      |
| 1926   | 81    | 30      | 3       | 32      |
| 1926   | 46    | 28      | 3       | 27      |
| 1928   | 64    | 30      | 2       | 27      |
| 1929   | 80    | 19      | 2       | 46      |
| Skupaj | 696   | 287     | 12      | 271     |

## Zadrugam!

Pregled statistike o poslovanju naših članic za leto 1928 prilagamo današnji številki. Letos je ta pregled nekoliko drugačen kot prejšnja leta. Niso v njem vpoštevane samo bilance, ampak tudi računi zgube in dobička. To bode dalo o poslovanju naših zadrug in o njihovih poslovnih uspehih boljšo sliko, kot pa jo more dati samo bilanca. V svrhu pravilnega razumevanja statističnega pregleda pripominjamo, da so

hranilne vloge oziroma posojila in tekoči računi s člani ločeni, kar prejšnja leta ni bilo. Če se hoče primerjati napredek vlog ali posojil, je treba seveda, da se vzame vloge oziroma posojila in tekoče račune skupaj. Moramo pa na podlagi te statistike ugotoviti, da smo napravili v letu 1928 lep napredek.

Posiljanje gotovine Zvezl. Nekatere posojilnice pošiljajo Zvezi odvišni denar, mnogokrat tudi znatne vsote, s položnico po poštni hranilnici, dasi imajo možnost

poslati denar prosto vsake poštnine ali v denarnem pismu ali po denarnih nakaznicah (5000 Din največ po vsaki nakaznici). — Posojilnice namreč ne pomislijo, da pošiljanje denarja s položnico poštne hranilnice tudi precej stane, zlasti kadar gre za večje vsote. Da bodo posojilnice na jasnem, navajamo ta - le primer: Ako posojilnica pošlje Zvezi Din 51.000— po poštni hranilnici in Zveza ta denar dvigne, tedaj se Zvezi zaračuna:

|                                                                 |                 |
|-----------------------------------------------------------------|-----------------|
| a) pol promile provizije . . . . .                              | Din 25.50       |
| b) pristojbina po Din 0.50 za vsakih začetih 5000 Din . . . . . | 5.50            |
| c) manipulacijska pristojbina 2 postavki . . . . .              | 1.—             |
| č) tiskovina (ček) . . . . .                                    | 0.50            |
|                                                                 | <hr/> Din 32.50 |

Če se isti znesek Din 51.000— pošlje Zvezi v **denarnem pismu**, ki je vsake poštnine prosto, stane posojilnico denarno pismo le 65 par, Zveza pa nima pri prevzetju denarja nobenih stroškov.

Če se pa ista vsota Din 51.000— pošlje po **denarnih nakaznicah**, stanejo poštne nakaznice posojilnico Din 2.75. Treba je namreč 11 denarnih nakaznic, ker se sme na vsako poslati največ Din 5000—. Vsekakor je pa tudi ta način pošiljanja dosti cenejši, kakor po poštni hranilnici. Če nam je dovoljena poštinska prostost, bodisi za denarna pisma, bodisi za denarne nakaznice, in dokler nam je dovoljena, jo moramo tudi izrabit, ne pa brez pravega smisla povzročati stroške sebi ali Zvezi.

## Iz našega združništva.

**Kmetijsko društvo v Gorjah** je zadruga, ki se sme po pravici ponašati z velikimi uspehi. Zadruga obstoji od l. 1898, to je 32 let in se je tekom tega časa razvila v krepko organizacijo, ki pomeni za

svoje člane močno gospodarsko oporo. Prebitek, ki ga zadruga vsako leto napravi, se po primerni dotaciji rezervnega zaklada razdeli med kupujoče člane po razmerju kupljenega blaga. Člani pa ne dobivajo dividende v gotovini, ampak v blagu. Tekom zadnjih 8 let je Kmetijsko društvo razdelilo tako za 388.000 Din blaga. Za l. 1929 je bila dividenda 5%-na in je znašala skupaj 72.000 Din. Razen dividende pa je zadruga sklenila razdeliti med člane, ki bodo v letu 1930 največ kupovali, 60 posebnih nagrad in sicer 20 nagrad po 6 kg sladkorja, 20 nagrad po 4 kg in 20 pa po 3 kg sladkorja.

**Združništvo državnih nameščencev** se je v Sloveniji zadnja leta precej razvilo. V 16 zadrugah je bilo koncem l. 1928 organiziranih 8267 članov proti 5184 v l. 1927. Vendar pa je treba omeniti, da več kot polovico članstva odpade na železničarsko nabavno zadrugo, dočim so ostali nameščenci slabše organizirani. V l. 1928 so zadruge državnih nameščencev v Sloveniji prodale za 41.2 milj. Din blaga, tako da odpade na člana povprečno za 4985 Din kupljenega blaga. Kosmati dobiček je znašal 5.6 milj. dinarjev. Koncem l. 1928 so zadruge imele sledeča pasiva: deleži 1.3 milj. Din, rezerve 1.6, razni skladi 0.6, izposojila pri zvezi 6.8, upniki 2.5, ostalo 0.5. Dobiček je znašal 3.2 milj. Din. Aktiva so pa bila sledeča: gotovina 0.2 milj. Din, zaloga blaga 7.3, dolžniki-združniki 5.1, ostali dolžniki 1.1, nepremičnine 1.8, inventar 0.6, razna aktiva 0.3 milj. Din. Kot je iz teh podatkov razvidno, so uspehi zadrug državnih nameščencev prav ugodni.

## Združništvo v državi.

„**Združna Svijest**“ je naslov lepo opremljenega in urejenega lista, ki ga je začela izdajati „Združna sveza“ v Zagrebu.

Namen lista je pospeševanje kmetijstva in zadružništva. V uvodu prve številke se član kar v toplih besedah spominja pokojnega dr. Kreka, ki je bil na združnem polju učitelj mnogih hrvatskih združnih delavcev. Želimo, da bi list, ki ga priporočamo tudi našim slovenskim združarjem, uspešno vršil svojo nalogo v korist zadružništva. List se naroča pri Zadružni Svezi, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21 in stane Din 36.— na leto.

**Razvoj mlekarskega zadružništva v Banatu.** Živinorejci v Banatu se zadnje leto zelo živahno prizadevajo za organizacijo mlekarskega zadružništva. Ustanovljena je bila cela vrsta novih mlekarskih zadrug, ki so že organizirane v centralni eksportni zvezi. Kakor se sliši, bo ta zveza ustanovila v kratkem podružnico v Velikem Bečkereku, ki bo izvažala surovo maslo v inozemstvo. V Velikem Bečkereku bodo tudi gradili moderno klet za vlaganje mlekarskih izdelkov. Tudi Zveza agrarne skupnosti v Banatu pospešuje ustanavljanje mlekarskih zadrug.

## Zadružništvo v inozemstvu.

**Kmetijsko društvo v Nemčiji** si je ustanovilo novo Zvezo, ki se imenuje „Reichsverband der deutschen landwirtschaftlichen Genossenschaften - Raiffeisen e. V.“ To se je zgodilo 13. februarja. Obe veliki prejšnji zvezi sta stopili v likvidacijo. S tem so z uspehom končala dolgoletna prizadevanja in pogajanja, ki so šla za tem, da se nemško kmetijsko zadružništvo organizira v enotni zvezi. Sedaj je ta cilj skoraj dosežen, ker je k novi državni zvezi pristopilo okrog 37.000 t. j. 91% vseh kmetijskih zadrug. Tako je ta zveza največja zadružna zveza ne samo v Nemčiji, ampak na svetu sploh. Kakor je pokazal potek zadnjih glavnih skupščin obeh zvez, ki sta imeli skleniti

likvidacijo, za to zedinjenje v kmetijskem zadružništvu ni bila nobena stran preveč navdušena. Sklepi o likvidaciji so bili sicer sprejeti soglasno, a iz poročil, ki so jih podala načelstva zvez na teh izrednih glavnih skupščinah, je razvidno, da so le sedanje težavne razmere v zadružništvu in v kmetijstvu sploh pripeljale do tega koraka. Častni predsednik zveze je dosedanji predsednik državne zveze Johannssen, predsednika pa sta bivši državni minister Hermes in pa kmetijski svetnik Hohenegg, ki je bil član uprave državne zveze; načelstveni ravnatelj pa je postal dosedanji načelstveni ravnatelj držav. zveze, vladni svetnik Gennes.

## Zadružna literatura.

„Statistični godišnjak“. Glavna Zadružna zveza v Beogradu je izdala obširen statističen letopis, ki prinaša podatke o poslovanju vsega jugoslovanskega zadružništva, ki je organizirano v glavni zvezi. Ta letopis, ki obsega poslovno statistiko za l. 1925, 1926 in 1927, je bil gotovo potreben, ker smo tako prišli enkrat do statistike, ki nam podaja pregled našega zadružništva. Taka statistika je seveda zvezana z velikimi težavami, ker jo je treba sestaviti iz statistik posameznih združnih zvez, ki jo dela vsaka po svojem načinu. Iz teh različnih statistik ni mogoče sestaviti enotne. Da bi dosegli v statistiki enotnost, bi morali vpeljati pri vseh zadrugah enotne obrazce za bilance kot imajo to velike inozemske zadružne zveze. Morali bi uvesti tudi enotno grupacijo zadrug. Denarne žrtve, ki jih je morala Glavna zveza z izdajo tega letopisa vzeti na se, gotovo niso majhne, zato moramo le obžalovati, da je tisk letopisa zelo površen, in da je korektura bila slaba, tako da je ostalo še vedno veliko napak. Na ta letopis se ob priliki še povrnemo.

**„Mednarodni letopis zadružnih organizacij“.** Mednarodni urad dela v Genevi je izdal letopis s tem naslovom. Ta publikacija, čije prva izdaja je izšla leta 1921, prinaša najvažnejše podatke o približno 700 zadružnih organizacijah v 48 deželah kakor tudi o internacionalnih zadružnih organizacijah in institucijah. Mednarodni letopis zadružnih organizacij ima dva dela. V prvem delu je za vsako organizacijo navedeno njeno ime, naslov, datum ustanovitve, načelstvo, glasilo, število članstva in je obenem navedeno, v kateri državni ali mednarodni zadružni organizaciji je dotična organizacija včlanjena. Drugi del letopisa pa obsega podatke o poslovanju zadružnih organizacij. Naroča se ta publikacija pri Mednarodnem uradu dela. Stane pa 3 švic. franke.

**„Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene:** Tomaževa žlindra baza 18% Din 115.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 kg in po 100 kg à Din 92.—, kalijeva sol po 100 kg Din 176.—, kostni superfosfat Din 126.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 260.—; kostna moka Din 115.—; mavec (gips) Din 40.—; nitrofoskal v vrečah Din 172.—; cement dalmatinski Din 56.—; klajno apno Din 275.—; lanene tropine Din 3.50; modra galica Din 7.80; žveplo Din 3.20. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Mlatilnice s tresali in reto Din 4.100.—; slamoreznice Din 1.700.— do 2.000.—; čistilnik 10 sit Din 1.500.—; plugi Din 500.— do Din 940; reporeznica M. R. Din 550.—; trijerji Din 2.000.— do 3.500.—; mlatilnice na ročni pogon Din 2.200.—; robkači Din 900.—; sadni mlini Din 1.400.— do Din 1.700.—; brzoparilniki Din 1.400.— do Din 2.800.—; kosilni stroji Din 2.000.—; travniške brane z zvezdnatimi členki Din 900.—; travniške brane z jeklenimi špicami Din 800.—; patent motike „Rapp“ Din 70.—.

**Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Šiški,** r. z. z. n. z., se bo vršil na praznik Marijinega oznanenja dne 25. t. m. ob pol 11. uri dop. v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika

zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. poročilo nadzorstva. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Redni občni zbor Kmetijske nabavne in prodajne zadruge v Šmartnem ob Paki,** r. z. z. o. z., se bo vršil dne 25. marca 1930 v hiši Hranilnice in posojilnice v Šmartnem ob Paki ob pol 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za l. 1929. 3. nadomestna volitev načelstva. 4. predlogi in slučajnosti.

**Glavna skupština Hrvatske seljačke štedionice u Štrigovi,** r. z. s. n. j., obdržavati će se dne 16. marta 1930 u 10. sati u društvenim prostorijama sa slijedećim dnevnim redom: 1. izveštaj upravnog odbora. 2. izveštaj nadzornog odbora. 3. odobrenje računskog zaključka za god. 1929. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Toplicah,** r. z. z. n. z., se bo vršil 25. marca 1930 ob pol 8. uri zjutraj v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Stavbinske zadruge „Lastni dom“ v Trbovljah,** r. z. z. o. z., se vrši dne 30. marca 1930 ob 4. uri popoldne v prostorih Društvenega doma s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 5. volitve. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega društva v Št. Vidu nad Cerknico,** r. z. z. o. z., se bo vršil dne 13. aprila 1930 pri sedežu društva v Rudolfovem hiš. št. 8. ob 11. uri dop. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za l. 1929. 3. volitev nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

**Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Vinici,** r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 po rani sv. maši v uradnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1928. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Ljudske stavbene zadruge v Zagorju ob Savi,** r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo dne 30. marca 1930 ob 9. uri dop. v lastnih prostorih javne kuhinje z dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobrenje rač. zaključka za leto 1929. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Ljudske posojilnice v Žireh,** r. z. z. n. z., se bo vršil dne 2. aprila 1930 ob 13. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva. 4. poročilo nadzorstva. 5. odobritev rač. zaključka za l. 1929. 6. volitev načelstva. 7. volitev nadzorstva. 8. slučajnosti.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Narodnega Gospodarja“ Ljubljana, Zadružna zveza. Izdajatelj: „Zadružna zveza“ v Ljubljani. — Odgovorni urednik: Anton Kralj, tajnik „Zadružne zveze“ v Ljubljani. Tisk Zadružne tiskarne (Srečko Magolič) v Ljubljani.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Hotedrščici**, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 6. aprila 1930 ob 16. uri v uradnih prostorih v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev račun. zaključka za leto 1929. 5. sprememba pravil. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Konzumne zadruga v Hrastniku**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 ob 10. uri dopoldan v prostorih gostilne Alojza Loger v Hrastniku. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. revizijsko poročilo. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. razno. — V slučaju, da občni zbor ob navedenem času ne bi bil sklepčen, se isti vrši eno uro pozneje na istem kraju in z istim dnevnim redom ob vsaki udeležbi.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Ilju pod Turjakom**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 ob 3. uri pop. v uradnih prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje račun. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Janžu**, r. z. z. n. z., se bo vršil 27. aprila 1930 ob pol 8. uri v dvorani s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računkega zaključka za leto 1929. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega društva za Št. Janž in okolico**, r. z. z. o. z., se bo vršil 27. aprila 1930 ob 8. uri v dvorani s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računkega zaključka za leto 1929. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Jerneju**, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 23. marca 1930 ob 15. uri v Društveni dvorani. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računkega zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. prost razgovor.

**Občni zbor Zadruga elektrarne v Št. Jerneju**, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 23. marca 1930 ob 16. uri v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. prost razgovor.

**Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Juriju pod Kumom**, r. z. z. n. z., se vrši v nedeljo dne 6. aprila ob 7. uri v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računkega zaključka za leto 1929. 4. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Redovita godišnja glavna skupščina Zadruga za štednjo i zajmove u Sv. Jurju u Trnju**, r. z. s. n. j., če se održavati u rk. župskom uredu istog mjesta na dan 23. marja 1930 u 19. sati s ovim dnevnim redom: 1. izvještaj upravnog odbora. 2. izvještaj nadzornog odbora. 3. odobrenje bilance za g. 1929. 4. eventualija.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Juriju pri Kranju**, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo 30. marca 1930 ob 15. uri v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 4. potrditev bilance za leto 1929. 5. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Redni občni zbor Konsumnega društva v Kropi in Kamni gorici**, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo dne 30. marca 1930 ob pol 4. uri popoldne v Kropi. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje letnega računa; razbremenitev načelstva in nadzorstva. 4. volitev dveh članov načelstva in vseh članov nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega gospodarskega društva v Logatcu**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 25. marca 1930 ob 3. uri popoldan v dvorani Društvenega doma v Dol. Logatcu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobrenje računkega zaključka za leto 1929. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

**Občni zbor Prve delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani**, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo, dne 6. aprila 1930 ob 9. uri dopoldne v pisarniških prostorih na Miklošičevi cesti 22. s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev letnega zaključka za leto 1929. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Redni občni zbor Gradbene zadruga „Martuljek“ v Ljubljani**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 ob pol 18. uri v ljubljanskem semenišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnega in podpornega društva zadrughih nastavlencev v Ljubljani**, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 30. marca 1930 ob 10. uri dopoldne v spodnjih prostorih 1. delavskega konsumnega društva v Ljubljani, Kongresni trg št. 2. Dnevni red: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Obrtno kreditne zadruga v Ljubljani**, Pražakova ulica št. 3. se bo vršil dne 24. marca 1930 ob pol 8. uri zvečer v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računkega zaključka za leto 1929. 5. volitev nadzorstva. 6. volitev cenilne komisije. 7. likvidacija zadruga. 8. slučajnosti.

**Občni zbor Osrednjih mlekar v Ljubljani**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 28. marca 1930 ob 16. uri v pisarni zadruga z dnevnim redom: 1. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva. 2. odobritev računkega zaključka za leto 1929. 3. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. sprememba pravil. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Društvene nabavne zadruge v Ljubljani**, r. z. z. o. z., se bo vršil 11. aprila 1930 ob 8. uri zvečer v prostorih zadruge. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Vinarske in kletarske zadruge v Metliki**, r. z. z. o. z., se bo vršil na praznik sv. Jožefa dne 19. marca 1930 ob 9. uri v dvorani Hranilnice in posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Okrajne posojilnice v Mokrogugu**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. aprila 1930 ob 3. uri popoldne v posojilnični pisarni. Dnevni red: 1. poročilo načelstva. 2. poročilo nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Redni občni zbor Kmečke Hranilnice in posojilnice v Mozirju**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1930 ob pol 9. uri v posojilniški sobi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje računskega zaključka za leto 1929. 3. poročilo izvršene revizije. 4. slučajnosti.

**Redni občni zbor Električne strojne družbe v Mozirju**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 ob 2. uri popoldan v prostorih načelnika g. Celinška. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. potrjenje računskega zaključka za leto 1929. 4. potrjenje računskega zaključka za leto 1929. 4. poročilo o izvršeni reviziji. 5. volitev enega člana nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Glavna skupščina Društva za štednjo i zajmove u Omišlju**, r. z. s. n. j., održavati će se dne 30. marta 1930 u pisarni društvene kuće u 16. sati. Dnevni red: 1. pozdrav predsjednika. 2. čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine. 3. čitanje revizijskog izvještaja. 4. čitanje bilance za god. 1929. 5. izbor upravnog i nadzornog odbora. 6. slučajnosti.

**Redni letni občni zbor Posojilnice v Št. Petru pod Sv. Gorami**, r. z. z. n. z., se vrši dne 25. marca 1930 ob pol 3. uri popoldne v lastnih prostorih v Št. Petru. Dnevni red: 1. odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Pišecah**, r. z. z. n. z., se vrši dne 30. marca 1930 ob pol 9. uri zjutraj v uradnem prostoru s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. slučajnosti.

**Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Spodnji Polskavi**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 25. marca 1930 ob 2. uri popoldne v uradnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila za leto 1928. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Planini pri Rakeku**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 ob 4. uri popoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 3. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega društva v Podkorenu**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 27. aprila 1930 ob 14. uri v zadržni hiši. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. oddaja prostorov v najem. 7. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Predosljih**, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 23. marca 1930 ob pol 4. uri popoldne v uradnem prostoru s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Radovljici**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 26. marca 1930 ob 14. uri v zadržni pisarni s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Rečici v Savinjski dolini**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 pri g. Anton Fürstu v Rečici ob 4. uri pop. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računskega zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega društva v Rečici**, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 30. marca 1930 popoldne ob 3. uri pri g. Antonu Fürstu p. d. Tavčarju. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

**Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Silvnici pri Celju**, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 23. marca 1930 ob 8. uri v uradnih prostorih posojilnice. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za leto 1929. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

**Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Slovenjgradu**, r. z. z. n. z., se bo vršil v soboto dne 29. marca 1930 ob 9. uri dopoldne v Zadržnem domu s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

**Občni zbor Kmetijskega društva v Šenčurju pri Kranju**, r. z. z. o. z., se bo vršil v nedeljo 6. aprila 1930 ob 13. uri v hiši gosp. Antona Umnika. Dnevni red: 1. odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. poročilo načelstva in nadzorstva. 4. potrditev računskega zaključka za leto 1929. 5. volitev a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.